

Minimum and Maximum Expenditures on Mitzvos

1. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ט ס

א"ר זירא אמר רב הונא: במצוה - עד שליש. מאי שליש? אילימא שליש ביתו, אלא מעתה, אי איתרמי ליה תלתא מצותא, ליתבי לכוליה ביתא? אלא אמר ר' זירא: בהידור מצוה - עד שליש במצוה. בעי רב אשי: שליש מלגיו או שליש מלבר? תיקו. במערבא אמרי משמיה דרבי זירא: עד שליש משלו, מכאן ואילך משל הקב"ה.

2. רש"י מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב

שליש ביתו - שחייב אדם לבזבז במצות לולב או ציצית או ספר תורה שליש מה שיש לו

3. תוספות מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב

אילימא שליש ביתו - משמע דאין צריך לבזבז כל ממונו לקנות אתרוג אפילו לא ימצא בפחות והוא מצוה עוברת ואפילו שליש ביתו משמע דלא מחייב ואמרינן נמי (כתובות דף נ). המבזבז אל יבזבז יותר מחומש ובסוכה (דף מא): חשיב ליה רבותא דר"ג שקנה אתרוג באלף זוז.

4. חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב

מהא דאמרינן אלו מתרמי ליה תלתא מצות יהיב ליה כוליה ביתיה משמע דאפילו למצוה עוברת כאתרוג וסוכה אינו מחויב לתת אפילו שליש ממונו, וזה תימה האיך נתנו דמים למצוה עוברת, וכתב הראב"ד ז"ל כדי שלא יבוא לידי עוני ויפיל עצמו על הציבור וכמו שאמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות וכן אמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש שהעוני כמיתה, ומ"מ לא כמיתה ממש אמר הרב שלא אמרו אלא במצות עשה בשב ואל תעשה אבל במצות לא תעשה אפילו כל ממונו.

עד שליש משלו מכאן ואילך משל הקב"ה. כלומר עד שליש נותן ומוציא בעולם הזה משלו ונוטל שכרו לעולם הבא דשכר מצות בהאי עלמא ליכא אבל מכאן ואילך אינו מוציא משלו אלא משל הקב"ה שהוא יזמין לו ריוח בעולם הזה.

5. רא"ש מסכת בבא קמא פרק א

ומדאמר אילו מתרמי ליה תלתא מצותא יהיב לכולי ביתיה שמעינן שאין אדם מחויב לבזבז הון רב בשביל מצוה אחת ואפילו היא מצוה עוברת כגון אתרוג ולולב וגמרא (בסוכה דף מא ב) חשיב גוזמא על ר"ג שהיא נשיא ישראל מה שנתן אלף זוז באתרוג אחד וגם תיקנו חכמים המבזבז אל יבזבז יותר מחומש (כתובות דף נ א):

6. ספר העיטור עשרת הדיברות - הלכות מצה ומרור דף קלו טור א

לפיכך ימכור מה שיש לו לקיים מצוה ולהוציא הוצאות עד שימצא יין או צימוקים כמו שאדם צריך לחזור על מצות לולב ואתרוג וכ"כ רבי' יוסף בר רב ורבי' האיי

7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות לולב סימן תרנו

אם קנה אתרוג שראוי לצאת בו בצמצום, כגון שהוא כביצה מצומצמת, ואח"כ מצא גדול ממנו, מצוה להוסיף עד שליש מלגיו בדמי הראשון, כדי להחליפו ביותר נאה. ויש מי שאומר שאם מוצא שני אתרוגים לקנות והאחד הדור מחבירו, יקח ההדר אם אין מייקרים אותו יותר משליש מלגיו בדמי חבירו. הגה: ומי שאין לו אתרוג, או שאר מצוה עוברת, לבזבז עליה הון רב, וכמו שאמרו: המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, אפילו מצוה עוברת (הרא"ש ורבינו ירוחם נ"י ח"ב); ודוקא מצות עשה, אבל לא תעשה יתן כל ממונו קודם שיעבור (הרשב"א וראב"ד)

8. ביאור הגר"א אורח חיים סימן תרנו

דאפילו שבות דשבות לא התירו במקום הפסד

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכא עמוד א

משנה. נכרי שבא לכבות, אין אומרים לו כבה ואל תכבה - מפני שאין שביתתו עליהן.

10. רש"י מסכת שבת דף קכא עמוד א

משנה. אין אומרים לו כבה - רבנן גזור על אמירה לנכרי משום שבות.

ולא תכבה - אין צריך למחות בידו, אלא יניחנו ויכבה.

שאינן שביתתו - של נכרי עליהן, דישראל אינו מוזהר על שביתתו של נכרי שאינו עבדו.

11. פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תרמ

ודע דאונן פטור מסוכה ומכל מצות האמורות בתורה בחול המועד או מתעסק בקבורה ע"י עכו"ם ביום א' וביום טוב ב' ע"י ישראל. ויש לומר דדוקא מצות עשה שב ואל תעשה, וסוכה עבר בקום ועשה שאוכל חוץ לסוכה, עיין פני יהושע סוכה כ"ח [ע"א] האזרח להוציא נשים, מצות עשה שהזמן גרמא ל"ל מתפילין שב ואל תעשה שמע מינה אף קום ועשה נשים פטורות.

12. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנז

אם יוכל להציל עצמו בכל אשר לו, צריך ליתן הכל ג' יח' < ולא יעבור לא תעשה. (ר"ן פרק לולב הגזול ורשב"א וראב"ד וריב"ש סימן שפ"ז)

13. רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן קנז

ולא יעבור לא תעשה. הנה מדברי תשובת חות יאיר (סימן קל"ט) מבואר דאם הוא לאו שא"ב מעשה הוי כמו לעבור על עשה וא"צ ליתן כל ממונו. ועיין במשבצות זהב (סימן תמ"ו סק"ו) ואולם בתשובת הריב"ש (סימן שפ"ז) מבואר דכל שהוא לעבור על לאו אף באין בו מעשה צריך ליתן כל אשר לו ולא יעבור.

14. שו"ת הריב"ש סימן שפז

וכ' הראב"ד ז"ל שהטעם כדי שלא יבא לידי עוני ויפיל עצמו על הצבור. וכמ"ש עשה שבתך חול וכו'. ואמרו המבזבז וכו'. כבר כתב הרב ז"ל שלא אמרו אלא במצות עשה אבל במצות ל"ת אפילו כל ממונו ואם יאמר בעל הדין שמצות לא תעשה שאין בה מעשה הרי היא בענין זה כמצות עשה כיון שאינו עובר בידים עליו הראיה. שאם התירו במצות עשה הקלה ובשב אל תעשה אין למדין ממצות לא תעשה שאין למדין חמור מקל להקל. סוף דבר אין דעתנו נוטה שיהא אונס ממון פוטר בנדון זה.

15. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן רכט

דודאי משמע מדין תורה כל שיש לו פרנסת יומו צריך ליתן המותר לעני רק חייו קודמים אבל כל שיש לו די פרנסת יומו יתר שאר ממונו לעני הצריך רק באושא התקינו שלא יבזבז אדם יותר מחומש וסמכוהו אקרא עשר אעשרנו לך ובמקום כיבוד אב לא תקנו והניחו על דין תורה שאם אינו צריך להחזיר על הפתחים כל שיש לו די חייו יתן הנשאר לאבותיו.

16. מרומי שדה מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב

והטעם שא"צ ליתן בשביל מצוה, נראה משום דכלל הוא דכבוד הבריות דוחה בשב ואל תעשה, משא"כ ל"ת בידים